

Keywords: ecological education, readiness, activity, ecological activity, the readiness of pupils to the ecological activity

Стаття надійшла до редакції 28.09.2020 р.

УДК 78.071(477.53)

<https://doi.org/10.33989/2075-146x.2020.26.227554>

ЮЛІЯ КОМИШАН

ORCID 0000-0001-9596-8660

Полтавський національний педагогічний університет імені в. Г. Короленка

НАУКОВО-ТВОРЧИЙ ДОРОБОК ГРИГОРІЯ ЛЕВЧЕНКА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОГО КРАЄЗНАВСТВА НА ПОЛТАВЩИНІ

У статті розглянуто шлях становлення особистості заслуженого діяча мистецтв України, професора, завідувача кафедри музики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, хорового диригента, композитора, фольклориста, педагога-митця – Григорія Левченка; розкрито основні напрямки його мистецько-педагогічної діяльності та бачення педагогом перспектив розвитку справи виховання молодого покоління на основі народно-пісенного спадку полтавського краю.

Ключові слова: мистецьке краєзнавство; Григорій Семенович Левченко; педагог-митець; майбутній учитель музичного мистецтва; національно-патріотичне виховання; науково-творча діяльність

Постановка проблеми. В умовах інтеграції України до Європейських структур показником зрілості і розвиненості національної культури виступає ставлення народу до власної історичної спадщини, а також адаптація її до загальнолюдської світової культури. Процес національно-культурного відродження збільшує можливості відстоювання самобутності національної культури та збереження її як необхідного елемента культури європейської.

Нині увага багатьох науковців звернена на краєзнавчий аспект дослідження різних сфер культури України. Мистецьке життя того чи іншого регіону, яке має свої особливості та тенденції розвитку, становить інтерес не лише як частина загальної культури України, а й як явище в контексті Європи загалом.

Важливим, на наш погляд, є усвідомлення значущості та внеску в розбудову музичної культури Полтавщини саме тих особистостей, які сьогодні є окрасою мистецького життя регіону. Серед видатних імен Полтави одне із почесних місць займає Григорій Семенович Левченко – український хоровий диригент, композитор, викладач музичних дисциплін, професор (з 1992 р.), заслужений працівник культури України (з 1969 р.), заслужений діяч мистецтв України (з 1981 р.), засновник та художній керівник (з 1979 р.) Українського народного хору «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про видатного музичного діяча Г. С. Левченка у наукових розвідках та популярних статтях писали М. Бурбан, Л. Віцєня, В. Гайдамака, В. Гірченко, Л. Гнатюк, Т. Голобородько, Г. Дениско, Н. Дем'янюк, О. Лесик, О. Лобач, П. Наталенко, О. Отич, Н. Павленко, А. Перепелиця, Н. Сулаєва, Т. Пругло, М. Шевченко, А. Щербань та ін. Водночас на сьогодні відсутнє ґрунтовне наукове дослідження, яке повною мірою висвітлює багатогранність мистецько-педагогічної діяльності Г. Левченка.

Мета статті – визначити основні чинники та провідні складники наукової, педагогічної та творчої діяльності Г. С. Левченка.

Виклад основного матеріалу. Полтавщина історично, географічно, соціально значущий, культурний та мистецький регіон. Вона здавна вважається духовною столицею України, що представлена когортою знаменитостей, серед яких письменники та поети, композитори та виконавці, відомі педагоги та науковці, етнографи та культурологи, художники тощо.

Яскравим представником плеяди подвижників української національної культури та освіти сьогодення є хоровий диригент, композитор, фольклорист, педагог Григорій Семенович Левченко. Багаторічна викладацька та творча діяльність митця відзначена численними нагородами, серед яких, орден Миколи Чудотворця за визначний вклад у примноження добра на землі (1997 р.), орден «За заслуги» III ступеня (2009 р.), Орден Єднання «Pro augenda Concordia» (фонд Єднання Литви) (2019 р.), медаль лауреата Всеукраїнської премії «Гордість України» (2019 р.), почесні грамоти Кабінету Міністрів України (1999 р.), Міністерства культури і мистецтв України «За багаторічну плідну працю в галузі культури» (2004 р.), відзнака Міністерства освіти і науки України – знак «Петро Могила» (2007 р.). Г. Левченко лауреат Міжнародного відкритого Рейтингу популярності та якості «Золота фортуна» (2001 р.), лауреат Полтавської міської премії імені В. Г. Короленка (2006 р.), Полтавської обласної премії імені Панаса Мирного (2007 р.), Полтавської єпархіальної премії імені Паїсія Величковського Української православної церкви Київського патріархату (Управління Полтавської єпархії) (2014 р.), Полтавської обласної премії імені Самійла Величка (2016 р.), премії Полтавської обласної ради імені І. П. Котляревського (2018 р.), багаторазовий лауреат мистецьких фестивалів та конкурсів. Ім'я Г. Левченка занесено до книги «Митці України» (1994 р.), енциклопедичного довідника «Ім крила дала Пирятинщина» (2000 р.), до книги «Імена України» (2002 р.), до

довідково-біографічного видання «Хто є хто на Полтавщині. Видатні земляки» (2004 р.) та до біографічного довідника International Who's Who in Music and Musicians' Directory (Cambridge: The International Biographical Center, 1996), що видається в Англії з 1936 року (Сулаєва, 2013, с. 78).

Григорій Семенович Левченко багато років своїм життям, творчими справами впливає на формування особистості молодого покоління нашого регіону. Його учні, послідовники працюють у сфері мистецтва, культури, освіти, промисловості сучасної Полтавщини та за її межами.

Формування цієї непересічної особистості починалося з простого й водночас насиченого сільського життя. Григорій Левченко змалечку був закоханий у музику, бо чув неперевершений спів своєї матері, батька, хрещеної, односельців. Саме вони стали першими вчителями з музики і зробили найголовніше – закохали у пісню, відкрили дитині неперевершений світ любові, радості та щастя – щастя спілкування з мистецтвом. Це відчуття Григорій Семенович проніс через усе своє життя. І у воєнні роки, і у 1950-х, під час навчання у Ладанському ремісничому училищі № 1, яке функціонувало при Ладанському заводі протипожежного обладнання, і в період роботи на військовому авторемонтному заводі у місті Чернігові, на Турбомеханічному заводі в Полтаві, на заводі в м. Камінь-Каширському (Гайдамака, 2004, с. 20). Але доленосна зустріч з майбутньою народною артисткою України Марією Байко вирішила його подальше життя. Її порада здобувати музичну освіту кардинально змінила життєві орієнтири Г. Левченка. У 1953 році він вступає до музичного училища імені М. В. Лисенка в Полтаві. З цього часу все життя Григорія Семеновича пов'язане з Полтавою.

Музичне училище вже на той час мало багаторічну й цікаву історію свого становлення та розвитку. Високий рівень викладання забезпечувався залученням до роботи кваліфікованих викладачів – випускників європейських консерваторій. А учнівський оркестр і оперна студія (організатор Ф. Левицький) при училищі були не лише школою практики для майбутніх музикантів-артистів, а й виконували просвітницькі функції: активна гастрольно-концертна діяльність учнів сприяла ознайомленню широких верств населення із творами відомих зарубіжних та українських композиторів (Литвиненко, 2005, с. 12). Саме в атмосфері багаторічних музичних традицій, пошуків, надбань відбулося формування Григорія Левченка – музиканта.

У спогадах Григорій Семенович називає своїх учителів: О. Підковирну, І. Гаврикова, Є. Негрієнка, але особливі слова пошани та вдячності людині, яка стала мистецьким батьком – Сергію Амосовичу Шевченкові. З другого курсу Г. Левченко розпочав шлях музиканта-диригента, керівника різних колективів, яким він віддав свій професіоналізм, душу, серце. Студент Григорій Левченко – художній керівник невеликого колективу Полтавської швейної фабрики. Паралельно - викладач музично-теоретичних дисциплін у ДМШ №1 імені П. Майбороди. У 1960 році Г. Левченко з відзнакою закінчує Полтавське музичне училище імені М. В. Лисенка, отримує направлення до Київської консерваторії, але доля внесла корективи і подальше навчання Григорія Семеновича відбудеться на диригентсько-хоровому факультеті Ленінградської Профспілкової школи культури, який він закінчить заочно в 1968 році.

Після закінчення музичного училища Григорій Семенович – хормейстер самодіяльного колективу «Решетилівські вишивальниці». У 1961 році – очільник жіночого ансамблю пісні і танцю при Палаці культури Полтавської бавнопрядильної фабрики «Горлиця», який згодом отримує звання самодіяльного народного колективу, стає лауреатом республіканських та всесоюзних фестивалів. Доля подарувала Г. Левченкові плідну співпрацю з народною самодіяльною хоровою капелою Полтавського педагогічного інституту (1967 р.), з народним хором Полтавського м'ясокомбінату «Барвінок» (1978 р.). Та справжньою любов'ю всього його життя став Український народний хор «Калина» Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка (нині Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка), який розпочав свою діяльність у 1979 році.

Григорій Семенович сьогодні є визнаним науковцем, фахівцем у галузі педагогіки, етнографії, музичного мистецтва. Його наукові роботи присвячені різним проблемам естетичного виховання особистості, становленню та розвитку музичного мистецтва. Його наукова скарбниця вирізняється різноманіттям наукових праць, серед яких статті «До вершин духовності», «Роль музики в моральному формуванні майбутнього вчителя початкових класів», «Українська народна пісня як джерело збагачення словникового запасу молодших школярів», «Музичне виховання школярів засобами духовної музики», «Народна пісня у навчальному репертуарі студентів», «Тривоожусь за народну пісню», художньо – методичні нариси «Спогади, роздуми, погляди, поради», навчально-методичні посібники «Хорове диригування», вип. 1 (1995 р.), «Червона калина – Полтавська земля» (2000 р.), «Ой у лузі та ще й при березі», 1-е вид. (2006 р.), 2-е вид. (2018 р.), «Народні пісні Полтавщини» (2006 р.), «Земле рідна моя» (2008 р.), «Ой у лузі червона калина» (2011 р.), «Розмай вуличних передирок. Триптих» (у співавторстві з К. Булагою, 2018 р.) та два навчальні посібники з сольфеджіо на основі народних пісень Полтавщини (2001 р. та 2006 р.) для музично – педагогічних навчальних закладів.

Окремої уваги заслуговує укладений Григорієм Левченком навчальний посібник «Сольфеджіо на основі народних пісень Полтавщини». Він має неабияку наукову цінність як перше в країні солідне за обсягом зібрання народних пісень Полтавщини, яке налічує 120 творів (1-е вид. 2001 р., 2-е вид. 2018 р.). Наголосимо, що курс «Сольфеджіо» є однією з найважливіших навчальних дисциплін при підготовці майбутніх фахівців з музики. Водночас ця праця має й наукове значення як джерело вивчення і використання музичного фольклорного матеріалу в різноманітних сферах життєдіяльності людини. Щира любов до українського мистецтва надихнула Григорія Левченка на зібрання та систематизацію народних шедеврів для того, щоб прийдешні покоління знали й берегли перлини музичної етнографії. Підручник Г. Левченка містить пісні, які у свій час були записані такими митцями як М. Лисенко (34 пісні), М. Фісун (33 пісні), Е. Нос (14 пісень), П. Півень (9 пісень), П. Батюк (7 пісень), В. Міщенко (4 пісні), А. Жданов (3 пісні). Крім того видання багате на твори, які були не тільки власноруч записані Григорієм Семеновичем (16 пісень), а й значна частина яких була вперше опублікована. У збірці представлені майже всі жанри української народної пісні: колядки, щедрівки, веснянки, купальські, жниварські, весільні, козацькі, рекрутські, чумацькі, бурлацькі, наймитські; пісні про

коханні і родинний побут; жартівливі, дитячі, бенкетні тощо. У посібнику містяться довідки про фольклористів та опис літературного джерела, у якому вперше була опублікована та чи інша пісня.

Знаний Г. С. Левченко і як аранжувальник та композитор музичних хороших творів. Серед авторських особливу увагу привертають пісні, написані на народні слова: «Ой гай, мати, гай», «Посіяла василечків», «Народна симфонія», а також: «Од села до села» на слова Т. Г. Шевченка, «Земле рідна моя» на слова Марії Бойко, «Буду милого ждять» на слова Андрія Пашка, «Червона калина – Полтавська земля» та «Гільце» на власні слова. Серед обробок великою популярністю користуються: віночок українських народних пісень «Українська фантазія», вокально-хореографічні композиції «Весілля» та «На вечірці», українські народні пісні «На козака пригодонька», «Іхав козак за Дунай», «Та нема гірш нікому», «Ой у лузі зозуля кувала», «Ой за гаєм зелененьким», «Стоїть гора високая» на вірші Леоніда Глібова, хорова версія фрагменту концерту для фортепіано з оркестром Сергія Шевченка «Ой у лузі та ще й при березі».

Також Григорій Левченко є яскравим представником сучасної української національної освіти, адже він є досвідченим педагогом, який упродовж багатьох років викладає курси «Хоровий клас», «Хорове диригування», «Постановка голосу». Педагог переконаний, що одним із найважливіших засобів формування національних орієнтирів молодого покоління і зокрема майбутніх педагогів є народна пісня, зокрема, полтавського краю, яка несе в собі багатство історії, вірувань і сподівань, думок і переконань українців. Усе своє свідоме життя митець прагне зберегти та примножити пісенне надбання свого народу, адже саме народне мистецтво є змістом його наукових досліджень та підґрунтям педагогічної і виховної діяльності.

Навчальні програми для закладів вищої педагогічної освіти містять кращі зразки українського музичного мистецтва, серед яких і народні пісні полтавського краю, які представлені не лише у вищесхарактеризованому навчальному посібнику з сольфеджіо, але й у збірнику «Народні пісні Полтавщини». З піснями перлинами Г. Левченка знайомляться студенти спеціальності Середня освіта «Музичне мистецтво», а також сотні майбутніх учителів на різноманітних виховних заходах, зокрема, на щорічному конкурсі психолого-педагогічного факультету «Народний календар», сценарій якого вибудовується з урахуванням регіонального матеріалу. Для прикладу, до сценаріїв народних свят студенти вносили твори «Вітер дуба та вихитує», «Летів ярон-сад», «Ой у лісі під дубком», «Пусті, свате, в хату», «На городі буряки», «Ой матінко-вутко», «Ой казала Галиночка», «Заплітала мене дядина», «Чорбівські підківки» тощо (Сулаєва, 2011, с. 79).

Водночас найбільш яскравою сторінкою мистецько-педагогічної діяльності Григорія Левченка щодо формування майбутніх учителів на основі використання музичних перлин українського народу й, зокрема, творів полтавського краю, є його діяльність у хоровому колективі «Калина» (1979 р.), який став гордістю й окрасою не тільки університету, а й Полтавської землі. Сьогодні український народний хор «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка знаний в Україні та за її межами. Робота з цим колективом змінює не лише власне життя Григорія Левченка, але й життя тих, хто роки навчання й подальшої педагогічної діяльності в навчальних закладах міста Полтави поєднав з хором – його вихованців.

«Калинянську школу» Г. Левченка за понад сорок років його керівництва пройшло понад 1000 учасників – майбутніх учителів, вихователів, викладачів. Упродовж цього часу головним завданням для митця було виховати людей, для яких найважливішими будуть національні цінності. Перші майже двадцять років колектив складався з двох груп: хорової та оркестрової, а з 1998 року до хорового колективу додалася танцювальна група. До репертуару «Калини» традиційно входять хорові твори, які виконуються як народною, так і класичною манерами співу, оркестрові, інструментальні твори, а з появою танцювальної групи колективу – музично-хореографічні композиції. Кількісний склад хорової, оркестрової та танцювальної груп хору в різні роки змінювався, та все ж коливався в межах 100 осіб, окрім того колектив має жіночу та чоловічу хорові студії.

Український народний хор «Калина» є творчою лабораторією кафедри музики ПНПУ імені В. Г. Короленка, де відбувається професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва: музично-теоретична, диригентсько-хорова, вокальна, інструментальна. Діяльність хору «Калина» є об'єктом наукових досліджень (учнівських МАНівських, студентських робіт, наукових статей викладачів, магістрантів). При кафедрі музики функціє музеї Василя Верховинця та Українського народного хору «Калина». З нагоди ювілейних дат колективу в університеті проводяться міжнародні науково-практичні конференції, семінари, присвячені формуванню національної культури молоді засобами народного мистецтва.

Григорій Левченко відіграє в процесі формування майбутніх учителів музичного мистецтва провідну роль. Він не лише прекрасний викладач навчальних дисциплін, але й вихователь, якому під силу виховати учителя-особистість, творчу людину, патріота своєї великої й малої Батьківщини. Як зазначає сам Маєстро, його мета – підготувати не стільки співаків, скільки громадян, інтелігентів (Гайдамака, 2004, с. 151). У ході роботи над українськими народними піснями Г. Левченко намагається показати своїм вихованцям різні почуття і стани людини, сформувати особистісні цінності: «Ой давно, давно в матінки була» (любов до неньки, страждання від розлуки з нею), «На козака пригодонька» (материнська любов, почуття обов'язку сина перед батьками та вітчизною, вірне кохання та страждання від втрати рідної людини), «Виряджала мати сина у солдати» (співчуття, чуйність), «Ой у лузі зозуля кувала» (дуже щирість, цнотливість), «Весілля» (дотепність жартів, бажання добра людям), «Ой дуб на березу» (повага до старших), «Та нема гірш нікому» (людяність, милосердя), «Коло млина, коло броду» (теплі взаємні почуття двох закоханих), «Українська фантазія» (широта української душі, відвертість у людських стосунках, безпосередність і щирість). Г. Левченко вважає, що кожна пісня чомусь навчає, виховує і треба лише розуміти, з якою метою вона обирається. Для митця відбір твору для виконання з хором є надзвичайно важливим, адже він має захопити своєю красою, збудити серце, змусити співати душею. Такі переживання можуть виникнути лише у випадку взаєморозуміння учасників колективу та керівника. Тому Г. Левченко свідомо передає свою закоханість у пісню й змушує хористів відчувати те ж саме,

розповідаючи про її зміст, пробуджуючи уяву й фантазію. І калиняни «плачуть» і «страждають», «радіють» і «жартують» разом із героями пісень, прагнучи передати такі ж почуття слухачам (Сулаєва, 2011, с. 79).

Григорій Семенович основними принципами своєї педагогічно-виховної роботи вважає: бути вимогливим, але справедливим батьком, не шукати дешевого авторитету, плекати в кожному хороше, уміти прощати, вірити в людей (Гайдамака, 2004, с. 150). Серед видатних учнів Григорія Семеновича, які продовжили його справу на науково-педагогічній ниві, згадуємо О. Отич (доктор педагогічних наук, професор), Л. Руденко (доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник), Н. Сулаєву (доктор педагогічних наук, професор), О. Федій (доктор педагогічних наук, професор), Н. Дем'янюк (кандидат педагогічних наук, доцент), В. Ірклієнко (кандидат педагогічних наук, доцент), Н. Павленко (кандидат педагогічних наук, доцент).

«Калину» знають і цінують, завдяки їй українську пісенну і танцювальну культуру полюбили люди багатьох країн Європи та СНД. За час свого існування український народний хор «Калина» взяв участь у багатьох регіональних, всеукраїнських та міжнародних конкурсах і фестивалях, оглядах художньої самодіяльності, фестивалях народної творчості. Побував із концертами в Києві, Кіровограді, Керчі, Тернополі, Чорнобилі, Севастополі, Херсоні, Чернівцях, Дрогобичі, Кам'янці-Подільському, Луцьку та інших містах України, був учасником телеконкурсів «Сонячні кларнети» та «Товариш пісня». Хор неодноразово виступав на творчих звітах майстрів мистецтв та художніх колективів Полтавщини і в Національному палаці мистецтв «Україна» (http://pnpu.edu.ua/news/artpro%D1%94kt-znaj_nashih-ukra%D1%97nskiy-narodnij-hor-kalina.html). Багато країн СНД та Західної Європи добре знайомі з творчістю Григорія Семеновича та його колективу. Надзвичайно широка географія закордонних гастролей колективу: Бельгія, Болгарія, Італія, Німеччина, Польща, Росія, Туреччина, Франція, Швейцарія, Швеція.

У репертуарі «Калини» – хорові твори кращих українських та зарубіжних композиторів минулого й сучасності, обробки українських народних пісень, музично-хореографічні композиції, створені на основі народної творчості полтавського краю. Значну частину репертуару становить творчий доробок керівника колективу Г. Левченка: обробки українських народних пісень, пісні, записані митцем у різних районах Полтавщини, а також оригінальні музичні композиції.

Український народний хор «Калина» є лауреатом обласної премії імені П. Артеменка (1980 р.), республіканської премії імені М. Островського (1982 р.), премії Міжнародного фестивалю міст-побратимів (1992 р.), має вищу відзнаку Фонду Міжнародних премій імені академіка М. Касьяна, а також численні грамоти і дипломи лауреатів всеукраїнських і міжнародних фестивалів.

У 2004 році українським народним хором «Калина» спільно з Пирятинською районною адміністрацією та Грабарівською сільською радою, за підтримки Полтавської ОДА, засновано щорічний Обласний пісенний фестиваль «Калинові гуляння» в с. Грабарівка Пирятинського району.

У 2010 році в Швейцарії засновано Асоціацію «Калина», на чолі з президенткою Катрін Азад. До її складу ввійшли відомі митці та громадські діячі, які високо оцінили рівень виконавської майстерності колективу та поставили завдання підтримувати мистецьку діяльність хору «Калина» з метою популяризації українського народного музичного мистецтва в країнах Західної Європи.

Вихованці хору мають значні досягнення в мистецтві, зокрема, М. Герасименко – заслужений працівник культури України, О. Щеглова – лауреат міжнародного конкурсу у м. Сопот, І. Іванова – солістка Державного національного українського народного хору імені Г. Верьовки, Н. Мізева та Н. Сулаєва – заслужені артистки України.

Висновки. Вивчення біографічних відомостей про Григорія Семеновича Левченка дозволило встановити, що важливим фактором формування особистості музиканта, педагога, композитора, патріота стало: середовище його малої батьківщини с. Грабарівки, що на Полтавщині, та безпосереднє занурення в народне музичне мистецтво; навчання в освітніх музичних закладах; спілкування з високодуховними педагогами; наполеглива систематична праця над собою. Створене підґрунтя дало можливість Григорію Левченку досягти неабияких успіхів у справі підготовки майбутніх учителів на основі кращих зразків музичної та хореографічної спадщини полтавського краю. Особливою цінністю його мистецько-педагогічної діяльності відзначається робота на кафедрі музики та в українському народному хорі «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Перспективи подальших досліджень – вважаємо за доцільне продовжувати та поглиблювати вивчення мистецько-педагогічної діяльності Григорія Левченка, оскільки вона є важливим підґрунтям для формування високодуховної педагогічної еліти Полтавщини.

Список використаних джерел

- АРТпроект#ЗНАЙ_НАШИХ: Український народний хор «Калина».* Взято з http://pnpu.edu.ua/news/artpro%D1%94kt-znaj_nashih-ukra%D1%97nskiy-narodnij-hor-kalina.html
- Гайдамака, В. М. (2004). *Сповитий вітрами*. Полтава: Дексі-прінт.
- Литвиненко, А. І. (2005). *Музична культура Полтавщини XIX – початку XX століття в аспектах регіонального джерелознавства*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Київ.
- Сулаєва, Н. (2011). Аксіологічні виміри педагогічної діяльності Г. Левченка в українському народному хорі «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. *Молодь і ринок*, 9, 77-81. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_9_18

References

ARTprojekt#ZNAI_NASHYKh: Ukrainskyi narodnyi khor «Kalyna» [ARTproject # KNOW_OURS: Ukrainian folk choir "Kalyna"]. Retrieved from http://pnpu.edu.ua/news/artpro%D1%94kt-znaj_nashih-ukra%D1%97niskij-narodnij-hor-kalina.html [in Ukrainian]

Haidamaka, V. M. (2004). *Spovytyi vitramy [Wrapped in winds]*. Poltava: Deksi-print [in Ukrainian].

Lytvynenko, A. I. (2005). *Muzychna kultura Poltavshchyny XIX – pochatku XX stolittia v aspektakh rehionalnoho dzhereloznavstva [Musical culture of Poltava region of the XIX - beginning of the XX century in aspects of regional source studies]*. (Extended abstract of PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].

Sulaieva, N. (2011). Aksiolohichni vymiry pedahohichnoi diialnosti H. Levchenka v ukrainskomu narodnomu khori «Kalyna» Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka [Axiological dimensions of G. Levchenko's pedagogical activity in the Ukrainian folk choir "Kalyna" of Poltava National Pedagogical University named after VG Korolenko]. *Molod i rynek [Youth and the market]*, 9, 77-81. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_9_18 [in Ukrainian].

KOMYSHAN Y.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

HRYHORIIY LEVCHENKO'S SCIENTIFIC AND CREATIVE WORKS IN THE CONTEXT OF THE ARTISTIC LOCAL LORE DEVELOPMENT IN POLTAVA REGION

In the context of Ukraine's integration into the European space, more and more Ukrainian scholars pay attention in their scientific research to the local lore component of the study of various spheres of Ukrainian culture, more often raise issues of national culture and people's attitude to their historical heritage. The artistic life of a particular region, which has its peculiarities and traditions, becomes of interest not only as a component of the general culture of Ukraine but also as a part of European culture.

We believe that the high value of contemporary artists' contribution to the development of the artistic culture of Poltava region is one of the most pressing issues today.

Among the outstanding names in Poltava, one of the honorary places is occupied by Hryhoriiy Semenovych Levchenko, who is the Ukrainian choral conductor, a composer, a music teacher, a professor, Honored Worker of Culture of Ukraine, Honored Artist of Ukraine, a founder and an artistic director of the Ukrainian Folk Choir "Kalyna" of Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University.

The article considers the path of Hryhoriiy Levchenko's personal and professional development. It is determined that an important factor in shaping his personality was the national-aesthetic environment of his homeland, along with an early acquaintance with music culture, education in various educational institutions (including music ones), the influence of his teachers, educators, and persistent systematic work.

It is proved that H. Levchenko combines high professionalism, active civil position, bright national self-identification, incredible diligence, a wide range of moral qualities, spirituality in his artistic and professional activity, which is an indisputable example for a great number of students and followers.

It is determined that the scientific-creative and pedagogical-educational components of Hryhoriiy Levchenko's artistic and pedagogical activity are aimed at training future teachers not only in the field of art but also at forming future specialists in the field of natural sciences, etc. In their pedagogical practice, they will contribute to a better understanding of the Ukrainian cultural heritage and the development of cultural cooperation with other countries; preserving and increasing of our region traditions; will be capable of national self-awareness, moral and patriotic upbringing of the young generation, which is an important basis for the formation of a highly spiritual pedagogical elite of Poltava region.

Key words: *artistic local lore; Hryhoriiy Semenovych Levchenko; a teacher-artist; a future music teacher; national-patriotic education; scientific and creative activity*

Стаття надійшла до редакції 08.12.2020 р.